

Calvià, municipi compromès amb l'educació afectiva i sexual

Sandra Sedano

RESUM

El Servei d'Igualtat de l'Ajuntament de Calvià ha engegat un estudi sobre els coneixements i la percepció de l'educació afectiva i sexual i de prevenció de les violències masclistes al municipi de Calvià. Aquesta diagnosi sorgeix de la necessitat de saber si la feina que fan als centres educatius tant el professorat com les entitats externes, i mitjançant els programes de l'Ajuntament, en aquesta matèria, cobreix les mancances i les necessitats de la comunitat educativa. A través de la Subcomissió de Prevenció de les Violències Masclistes que lidera el consistori, es va detectar la urgència d'elaborar un pla de coeducació afectiva i sexual que donàs resposta a allò que l'alumnat, el professorat, les famílies i la ciutadania de Calvià en general demanaven.

RESUMEN

El Servicio de Igualdad del Ayuntamiento de Calvià ha puesto en marcha un estudio sobre los conocimientos y la percepción de la educación afectiva y sexual y de prevención de las violencias machistas en el municipio de Calvià. Este diagnóstico surge de la necesidad de saber si el trabajo que se está haciendo en los centros educativos, tanto por parte del profesorado como por entidades externas y a través de los programas del ayuntamiento en esta materia, cubre las carencias y las necesidades de la comunidad educativa. A través de la Subcomisión de Prevención de las Violencias Machistas que lidera el consistorio, se detectó la urgencia de elaborar un plan de coeducación afectiva y sexual que diese respuesta a aquello que el alumnado, el profesorado, las familias y Calvià en general estaban demandando.

I. INTRODUCCIÓ

Cal investigar quina és la situació actual entre els infants, quant a coneixements i percepció de la sexualitat i l'afectivitat, des de l'educació infantil fins al batxillerat, com també la percepció del professorat dels centres educatius de Calvià i les famílies, que no han rebut cap pista de com tractar aquests temes, considerats tabú encara avui en dia, i cada vegada més relacionats directament amb la pornografia i el tràfic de dones i nines amb finalitats d'explotació sexual.

Rebre una educació afectiva sexual de qualitat per part de personal especialitzat és un dret, tal com es desprèn dels drets sexuals humans i reproductius aprovats per l'ONU l'any 1997. L'educació sexual permet prendre decisions fonamentades en la pròpia sexualitat i la seva vivència, i en la salut; empodera i capacita per fer-hi front a la vida adulta. Per gaudir d'una bona salut és imprescindible una bona salut sexual, entesa com la capacitat de tenir experiències sexuals agradables i segures, lliures de coerció, discriminació i violència.

No podem obviar la feina feta des de ja fa molts d'anys al municipi de Calvià per part de les professionals dels Serveis Socials en relació amb l'educació afectiva i sexual. Les seves intervencions socioeducatives, directament amb les famílies i també amb els joves i les joves, o en coordinació amb els departaments d'orientació dels instituts d'educació secundària (IES), a través de tallers d'habilitats socials, autoestima i comunicació fins a tallers d'igualtat de gènere per als primers cursos de primària, varen iniciar un recorregut imprescindible per assolir el punt on ens trobam avui en dia.

2. RECORREGUT I MITJANS

El municipi de Calvià té tres centres d'educació secundària i onze d'infantil i primària públics. L'Institut Municipal d'Educació i Biblioteques (IMEB), organisme autònom local de caràcter administratiu i de serveis creat per l'Ajuntament de Calvià, és l'encarregat de la gestió directa i descentralitzada de les competències municipals en matèria d'educació i biblioteques. Com a tal, gestiona les deu escoles infantils municipals, autoritzades i homologades per la Conselleria d'Educació i Universitat. Cada any publica i distribueix en els centres educatius del municipi un catàleg d'activitats complementàries de diferents àmbits per desenvolupar en horari lectiu organitzades per diferents departaments i entitats, i una guia per a les AMIPA amb recursos i eines per contribuir a la millora i el desenvolupament de les seves tasques.

És a dir, fa anys que és patent la relació entre el consistori i la comunitat educativa, i que la coordinació entre els professionals sempre ha estat un punt fort a l'hora de desenvolupar el currículum educatiu.

Va ser el 2015 quan es va voler posar sobre la taula la necessitat de coordinar la tasca departamental municipal per aconseguir coherència i continuïtat en els tallers i activitats que ofereix l'Ajuntament. Amb la creació de la Secció d'Igualtat, el 2016, i la contractació per part del Departament de Desenvolupament Social de tres educadores socials responsables d'impartir tallers als CEIP i IES, es va aconseguir establir un itinerari formatiu que pretenia acostar-se a un pla de coeducació, que categòricament duia implícita l'educació afectiva i sexual.

La passa definitiva per poder tenir en compte la veu de tota la comunitat educativa i els departaments municipals relacionats amb la infància i la joventut, directament o indirectament, va ser la creació de la Mesa de prevenció, intervenció i coordinació de l'atenció a víctimes de violència masclista de Calvià, i més concretament, dins aquesta Mesa, la Subcomissió de Prevenció de les Violències Masclistes, formada per representants municipals de la policia local (Viogen i policia tutor/tutora), Igualtat, Intervenció Social i Serveis Socials, Participació Ciutadana, Joventut, Cultura, Institut Calvianer de l'Esport (ICE), IMEB, Institut de Formació i Ocupació de Calvià (IFOC), Turisme i Comunicacions; una agent de coeducació de cada centre educatiu públic del municipi; una representant de l'Institut Balear de la Dona (IBD) i una representant de la Direcció Insular d'Igualtat del Consell de Mallorca.

Els tres IES i la majoria de centres d'educació infantil i primària en varen voler formar part, inclosos el Centre de Formació del Professorat de Calvià, l'Escola d'Adults i la representant de les escoles municipals.

3. JA HI SOM TOTES!

A l'hora de treballar un tema tan específic i amb un objectiu tan clar, com és l'elaboració d'un pla de coeducació per a Calvià, es va trobar imprescindible crear un grup de treball de coeducació, la finalitat del qual era determinar els punts que calia treballar, millorar, modificar i prioritzar per aconseguir un pla efectiu, real i que donàs resposta a les preguntes de la comunitat

i que aportàs solucions per evitar els riscos provinents d'una educació afectiva i sexual nul·la o de mala qualitat.

No obstant això, el primer que havíem de tenir molt clar era la definició d'educació afectiva i sexual. S'havia d'arribar a un acord en aquest sentit per poder treballar en la mateixa direcció i establir uns objectius coherents. Per això vàrem convidar les persones responsables del programa «Amb tots els sentits» de la Direcció General de Salut Pública i Participació. L'educació per a la sexualitat és una condició indispensable per aconseguir el benestar ple de la persona i el desenvolupament de la seva salut, entenent la salut, segons la definició de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), com l'assoliment del desenvolupament i del benestar ple, no només de la salut reproductiva i la prevenció de malalties de transmissió sexual.

La segona qüestió que tant al grup de treball com a la subcomissió en el seu conjunt ens semblava irrefutable era la perspectiva de gènere del projecte. Per una banda, ens avala un marc legislatiu internacional, estatal i local. A la Conferència Mundial de Nacions Unides de 1985, celebrada a Nairobi, apareix una de les primeres referències a l'estratègia de transversalitat de gènere. Posteriorment, a la Conferència Mundial de Pequín, l'any 1995, s'incorpora aquesta transversalitat de gènere o *mainstreaming* com a eina per al disseny, execució i avaluació de totes les polítiques públiques. A principis dels anys noranta s'inclou a les estratègies de desenvolupament comunitari de la Unió Europea. I a l'Estat espanyol, l'article 15 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre dones i homes, disposa que la transversalitat del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes s'integrarà en l'adopció i l'execució de les disposicions normatives de les administracions públiques, de forma activa, en la definició i pressupostació de les polítiques públiques en tots els àmbits i en el desenvolupament de totes les seves activitats. La Llei 11/2016, d'igualtat de dones i homes, de la nostra comunitat autònoma, estableix què s'entén per perspectiva de gènere a l'apartat segon de l'article 5: la presa en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte la manera en què les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. A més, prescriu que la perspectiva de gènere s'ha d'incorporar a totes les polítiques dels poders públics de les Illes Balears.

Concretament en l'àmbit de la salut sexual, la Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs, determina a l'article 5, entre els objectius de l'actuació dels poders públics quant a polítiques sanitàries, educatives i socials, que s'ha de garantir la informació i l'educació afectivosexual i reproductiva en els continguts formals del sistema educatiu (apartat a) i l'educació sanitària integral i amb perspectiva de gènere sobre salut sexual i salut reproductiva (apartat e). Així mateix, assenyalava que s'han de promoure les relacions d'igualtat i respecte mutu entre homes i dones en l'àmbit de la salut sexual i l'adopció de programes educatius especialment dissenyats per a la convivència i el respecte a les opcions sexuals individuals. Per tant, un pla de coeducació afectiva i sexual només té sentit si és feminista. I en aquest aspecte, hi havia un total consens.

A les primeres trobades, es va recollir tot allò que s'havia de tenir en compte. Quins aspectes es tractarien a cada etapa educativa i com encaixarien l'un amb l'altre a mida que l'alumnat i

les seves famílies anassin passant de curs i evitar a les totes repeticions any rere any, ni tallers de 50 minuts en una tutoria que després no recordaven o malentesos sense poder aclarir per manca de temps.

La nostra proposta també aniria dirigida a les famílies, que, a pesar de ser fonts informals de coneixement, en general no tenen la informació tècnica necessària, i, a més, no solen ser les consultades quan els adolescents i els joves tenen dubtes sobre sexualitat. La manera d'involucrar-les va quedar com una proposta clau perquè el pla fos complet, ja que la percepció general del grup de treball era la manca de participació de mares i pares, i havíem d'esbrinar el motiu i les formes de solucionar-ho.

La sobrecàrrega del professorat en temes no exclusivament acadèmics era una preocupació entre les agents de coeducació, que habitualment són les persones amb més iniciatives educatives que complementen el currículum oficial i que, gràcies a les seves conviccions, motivació i capacitat, és possible dur a terme projectes com el que estàvem plantejant. Sense el compromís d'aquestes persones és molt difícil, per no dir impossible, dur a terme un projecte com cal. S'havia de posar en valor la seva feina, més enllà d'horaris lectius, donar suport a la seva formació i fer-les visibles. La coeducació és transversal i ha d'aparèixer a totes les matèries. Però fins que no hi hagi un canvi de llei educativa que inclogui la teoria feminista com a punt de vista, haurem de crear sinergies entre l'administració, les entitats i la comunitat educativa i reivindicar un canvi del model educatiu efectiu i real.

També vàrem revisar tots els tallers que oferien als centres educatius Desenvolupament Social, Igualtat i policia local que poguessin tenir relació amb una educació integral en sexualitats i afectivitat. El curs 2019-20 vàrem establir des de l'Ajuntament uns continguts adaptats a cada curs escolar i de temàtica continuada.

Per a educació infantil i primària són els següents:

	3 anys (TEI)	4 anys	5 anys (TEI)
HHSS Què són?	Paraules amables	Junts és millor	La vergonya
HHSS Conèixer-te a tu mateix/a	Què m'agrada més?	Com sóc jo?	Les meves emocions
HÀBITS SALUDABLES	Neteja de mans	Neteja del cos	Neteja de les dents
IGUALTAT DE GÈNERE	M'expliques un conte? (lg)		
CONNEXIÓ SEGURA			
PREVENCIÓ CONDUCTES			
PREVENCIÓ DE L'ABÚS SEXUAL INFANTIL	Taller «Explorant amb en Nil»		

	1r E.P.	2n E.P.	3r E.P. (TEI)	4t E.P.	5è E.P. (TEI)	6è E.P. (CAI)
HHSS Què són?				Cohesió de grup		
HHSS Conèixer-te a tu mateix/a	Emocions i sentiments	L'amor i el dol	Conèixer-te a tu mateix			Autocontrol i resolució de conflictes
HÀBITS SALUDABLES	El mags dels pensaments	Eines de gestió emocional	Alimentació saludable			
IGUALTAT DE GÈNERE	Jo juc al que m'agrada! (Ig)	Descobrim la igualtat de gènere (Ig)				Canvia el conte
CONNEXIÓ SEGURA	Internet segur per a nins i nines (PL)					
PREVENCIÓ CONDUCTES					I tu què en saps?	
					Joves, publicitat i drogues	
PREVENCIÓ DE L'ABÚS SEXUAL INFANTIL	Contacontes «Estela, crida ben fort»					

Al bloc «Habilitats socials» trobam dos mòduls: un que pretén explicar què són les habilitats socials per aconseguir interaccions socials satisfactòries per part dels infants, i un segon en què es treballa l'autoconeixement i la resolució de conflictes.

El bloc «Hàbits saludables» vol facilitar als infants els processos d'aprenentatge necessaris fomentant l'adquisició d'hàbits i conductes saludables.

L'apartat «Igualtat de gènere» persegueix rompre amb els estereotips i els rols de gènere, fomentar la igualtat de dones i homes i prevenir les violències masclistes a través de la reflexió i l'anàlisi.

«Connexió segura» es fa imprescindible a causa de la relació entre infants i tecnologies i, sobretot, per la presència a les pantalles de la pornografia sense discriminar la persona receptora del missatge. Volem evitar que el porno sigui l'educador sexual dels nins i nines de qualsevol part del món. Per aquest motiu la policia local informa sobre els perills i els avantatges, explica quines són les conductes delictives i ofereix consells per evitar suplantacions de la identitat i altres delictes, virus i navegar de forma segura.

El bloc sobre prevenció de conductes addictives se centra en el coneixement i l'assessorament sobre les drogues i específicament la relació amb el món de la publicitat, que té molt a veure amb la capacitat d'adoptar una postura crítica envers el màrqueting i els cànons de bellesa que ens pretenen imposar.

Per a secundària, cicles formatius i batxillerat són:

	FP Bàsica	1r ESO (TEI)	2n ESO	3r ESO (TEI)	4t ESO	1r BATX	2n BATX	CF
CONNEXIÓ SEGURA	Internet segur. Xarxes socials (PL)							
		Usos de les xarxes socials	Internet i relacions socials	Sexe i xarxes socials			Connexió segura	
PREVENCIÓ CONDUCTES	Què són les drogues?							
				Prevenció de conductes discriminatòries (odi i discriminació) (PL)				
HHSS	Dones, drogues i festa							
	Joves, publicitat i drogues							
HÀBITS SALUDABLES	Què sentim? Com ho mostrem?							
	Resolució de conflictes i comunicació assertiva							
COEDUCACIÓ	Hàbits saludables							
		Som adolescent, i ara què?	Afectivitat, autoestima i sexualitat	La sexualitat que tu tries	Desmuntant mites			
		Descobrim la igualtat de gènere (IG)			Prostitució i tràfic de persones amb fins d'exploració sexual (IG)			
Diversitat afectiva, sexual i de gènere (IG)								
Treballem les masculinitats (IG)								

A secundària es continua amb el bloc «Connexió segura», que consta de dos tallers impartits per la policia local i un altre, que els complementa, a càrrec de les educadores socials. En els dos primers es parla de xarxes socials, riscos i consells sobre seguretat, i també de la responsabilitat penal, la pressió de grup, l'empatia, l'autoestima, l'autoprotecció, la comunicació, conductes de risc i, en aquest darrer cas, concretament el sexting. El tercer, adaptat a cada curs, explica com fer un bon ús de les tecnologies.

El bloc de prevenció de conductes dona continuïtat al de prevenció del consum de drogues de primària d'acord a l'edat de l'alumnat i afegeix un taller sobre prevenció de conductes discriminatòries relacionades amb la xenofòbia, l'homofòbia i altres tipus de discriminació.

A partir dels dotze anys és fonamental continuar treballant aspectes relacionats amb les emocions, i per tant, oferir estratègies per poder expressar-les, reconèixer el nostre estat d'ànim i prevenir conflictes, a través de l'assertivitat i altres habilitats socials.

Els hàbits saludables estan molt relacionats al mode de vida dels i les joves, de manera que és molt important oferir hàbits, actituds i comportaments saludables per evitar sobretot trastorns alimentaris, tan associats als patrons estètics actuals, innegablement lligats als estereotips de gènere, i al consum de substàncies addictives. El taller «Dones, drogues i festa» està especialment dirigit a adolescents de 3r i 4t d'ESO i té com a objectiu donar a conèixer els efectes del consum i el concepte de consentiment en un àmbit festiu.

El bloc de coeducació s'inicia amb el taller «Descobrim la igualtat de gènere», en què es reflexiona i es debat sobre la igualtat entre homes i dones, dotant l'alumnat d'eines que permetin establir relacions sanes, basades en el respecte i la igualtat, i l'allunyin de models tradicionals i estereotipats.

A 1r d'ESO també s'ofereix «Som adolescent, i ara què?» per donar a conèixer tots els canvis que implica aquesta etapa vital (hormonals, físics, emocionals, afectius, sexuals...) i obrir un espai de debat i preguntes. A 2n d'ESO es prioritza tractar les relacions personals sanes a partir de l'autoestima i el consentiment, i així prevenir la violència de gènere. A 3r d'ESO, el taller se centra en l'educació sexual, com a procés social i personal que ha de permetre als i les joves assumir de forma responsable la seva sexualitat. El taller de 4t d'ESO desmunta mites sobre l'amor romàntic, els abusos, la pornografia i la prostitució. A partir dels 15 anys, s'ofereixen temes perquè els centres prioritzin, a més de les masculinitats, la diversitat afectiva, sexual i de gènere i l'exploració sexual.

És a dir, no es tracta només de prevenir les infeccions de transmissió sexual o els embarassos no planificats, sinó d'un enfocament molt més ampli que té a veure amb el ple desenvolupament, el benestar i la salut de la persona. La coordinació intermunicipal garanteix que els continguts de les sessions tinguin perspectiva feminista. I per saber si aquesta condició es compleix, hem d'assegurar que el contingut de la xerrada faciliti seguretat i que no creï por i més dubtes sense contestar; que se centri en la diversitat de les persones, dels cossos i de les relacions; que el sentit de la responsabilitat estigui repartit; que fomenti la comunicació i l'escolta respectuosa i amb la finalitat d'erradicar la violència masclista i aconseguir sexualitats plenes i plaents.

Amb tota aquesta informació, la conclusió va ser que era necessari, per poder continuar, conèixer la situació actual al nostre municipi en aquesta matèria. L'Ajuntament de Calvià va posar en marxa, juntament amb la FUEIB, un diagnòstic sobre els coneixements i la percepció de l'educació afectiva i sexual i de prevenció de les violències masclistes al municipi de Calvià.

4. ESTUDI SOBRE EAS A CALVIÀ

Ja teníem dades per començar a ser conscients del risc que tenen els infants si no reben una educació afectiva i sexual sana i integral. Gràcies a la investigació del doctor Lluís Ballester, la doctora Carme Orte i la Red Jóvenes e Inclusión (2019) «Nova pornografia i canvis en les relacions interpersonals», sabem que les nines i els nins tenen el primer accés a la pornografia a través d'internet a vuit anys. El bombardeig massiu de publicitat que promou la indústria de la pornografia fa que els nostres fills i filles puguin accedir amb els mòbils a escenes de violència sexual i pràctiques de risc, a través de les quals normalitzen aquests comportaments. Per evitar la reproducció d'aquest model són necessàries eines i estratègies que només s'adquireixen amb l'educació integral en sexualitat i afectivitat, progressiva, adaptada a cada etapa evolutiva. I insistim en la paraula integral, ja que també educa en valors de respecte, igualtat, empatia, responsabilitat i en prevenció de la violència masclista.

L'estudi havia de perseguir aquests objectius:

- Sensibilitzar al llarg de la realització de l'estudi sobre la importància de la salut i l'educació afectiva i sexual de manera integral per viure una sexualitat saludable.
- Conèixer el nivell i la forma de comunicació entre persones adultes i menors sobre afectivitat i sexualitat.
- Avaluar les formes de relacions afectives entre infants, adolescents i joves, tenint en compte les violències masclistes, les situacions de risc i les actituds sexistes.
- Analitzar els coneixements, les actituds i les pràctiques sexuals relacionades amb la salut sexual i la salut reproductiva dels infants i joves del municipi.
- Comprovar el predomini dels rols de gènere i de noves formes de sexisme i la incidència en el desenvolupament de la salut sexual.
- Presentar la relació directa entre la nova pornografia i les noves modalitats de prostitució amb la necessitat de l'educació afectivosexual com un aspecte fonamental per prevenir les violències masclistes.

Per aquest motiu, era necessari fer una anàlisi quantitativa i una anàlisi qualitativa:

- Anàlisi qualitativa sobre els mites i falses creences relacionats amb el sexe i la sexualitat; sobre els discursos que conformen l'imaginari adolescent de la seva sexualitat, la salut, el sexisme

i les relacions entre els sexes; sobre el coneixement del propi cos; sobre els vincles i les relacions afectives; sobre la cultura de la violació.

- Anàlisi quantitativa, a través de l'anàlisi de dades sobre els coneixements al voltant de la salut sexual i l'afectivitat dels infants, adolescents i joves, així com de les seves famílies i del personal dels centres educatius i professionals del municipi que hi vulguin participar; les actituds i les pràctiques sexuals, les noves formes de relacions afectives i la seva relació amb el sexisme, la violència simbòlica, el consum de prostitució i pornografia, dades sobre diversitat sexual, consideracions sobre les violències masclistes.

Per respectar el punt de vista feminista era fonamental que la metodologia, les tècniques i els instruments utilitzats per a la recollida de la informació, així com les dades dels resultats, s'adaptassin a l'article 20 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. A més, en tota la documentació, publicitat, imatge o material que es generàs en l'execució del contracte, la persona adjudicatària havia d'usar un llenguatge no sexista, evitar qualsevol imatge discriminatòria de les dones o estereotips sexistes i fomentar una imatge amb valors d'igualtat, presència equilibrada, diversitat, corresponsabilitat i pluralitat de rols i identitats de gènere. L'equip de treball responsable i encarregat de dur a terme la investigació i la redacció de l'estudi havia de tenir en compte la composició paritària.

Al mateix temps que s'anaven completant els qüestionaris per part de l'alumnat dels centres educatius que hi varen participar, es va organitzar tot un seguit de xerrades amb les famílies de tots els centres educatius de Calvià per explicar la relació entre la pornografia i la importància de l'EAS, en les quals també responien els qüestionaris dirigits a elles. A continuació, va ser el torn del professorat i les entrevistes a professionals i persones especialment qualificades relacionades amb infants, adolescents i joves.

Durant el curs 2019-20 s'ha viscut una situació excepcional al món. Els centres educatius de tot l'Estat varen tancar les seves portes a causa de la pandèmia de la COVID-19 i no s'ha pogut continuar treballant de manera presencial en les activitats que s'havien organitzat. Els infants i joves han estat davant les pantalles més que mai, connectats amb docents, amistsats, família i tot el que ens ofereix la xarxa digital, i no podem negar que han estat en risc de ser fitxats i fitxades per pederastes i pedòfils. El consum d'imatges de nins i nines abusats sexualment, el que normalment i erròniament es coneix amb el nom de pornografia infantil, s'ha incrementat un 25% durant el confinament. Què ens diu això de la nostra societat?

5. CONCLUSIÓ

A Europa, l'educació sexual subjecta a un pla d'estudis formal té una història de més de mig segle, més llarga que en qualsevol altra part de món. Es va iniciar oficialment a Suècia, quan es va convertir en obligatòria per a totes les escoles el 1955. Entre 1968 i la primera dècada del segle XXI, molts més països d'Europa occidental van adoptar l'educació sexual, els primers van ser els països escandinaus, però també altres llocs com Alemanya, Àustria, Països Baixos, Suïssa, Regne Unit i França.

Per poder tenir dret a una educació sexual, s'ha de convertir l'EAS en part del currículum formal del nostre sistema educatiu. Per conèixer quin és el nivell de salut i de benestar sexual són necessaris estudis científics que indiquin quines són les actuacions i la metodologia per assolir els objectius d'una educació integral en sexualitat. Al nostre municipi ja hem percebut símptomes de la mala o de l'escassa educació afectiva i sexual, tot i els esforços de professionals i famílies. Però les dades es poden traslladar a qualsevol altre territori, perquè la violència sexual, l'augment de l'accés a la pornografia, la violència de gènere, l'homofòbia, l'abús sexual infantil, l'explotació sexual de dones i nines, els trastorns alimentaris i altres formes de violència es troben en qualsevol racó del món. Necessitam saber com hem arribat fins aquí, o per què no hem estat mai fora d'aquí. Una vegada amb les dades sobre els coneixements i la percepció de l'educació afectiva i sexual i de prevenció de les violències masculines al municipi de Calvià a la mà, podrem establir quina és la següent passa a curt, mitjà i llarg termini, tenint sempre presents els principis en els quals s'ha de basar l'EAS, segons els Estàndards d'Educació Sexual per a Europa de l'Oficina Regional de l'OMS per a Europa i el BZgA alemany (2010):

- Ha de començar des del naixement i s'ha d'ajustar a l'edat de la persona, depenent del seu desenvolupament i comprensió, cultura, sensibilitat social i gènere.
- S'ha de basar en els drets humans i en un concepte global de benestar que inclogui la salut.
- Ha d'estar fermament basada en la igualtat de gènere, l'autodeterminació i l'acceptació de la diversitat.
- S'ha d'entendre com una contribució a una societat més justa i comprensiva per a l'empoderament individual i comunitari.
- Ha d'estar basada en una precisa informació científica.

Els resultats es presentaran durant el primer trimestre del curs 2020-21. A partir d'aquestes dades, es podrà construir un pla de coeducació afectiva i sexual que doni resposta no només a la comunitat educativa sinó a la ciutadania de Calvià, i qui sap si més endavant es podrà fer un traspàs a altres municipis o comunitats autònomes. La millor notícia seria que formàs part del nostre sistema educatiu, d'una nova llei consensuada socialment i política, amb la mirada clavada en els drets humans i, per tant, feminista.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Ballester, L., Orte, C., Pozo, R. i Red Jóvenes e Inclusión (2018). Nova pornografia i canvis en les relacions interpersonals. Balears front Espanya. *Anuari de la Joventut de les Illes Balears 2018*.

Ballester, L., Orte, C., i Red Jóvenes e Inclusión (2019). *Nueva pornografía y cambios en las relaciones interpersonales*. Barcelona: Octaedro.

Bejarano, M. T. i García, B. (2016). La educación afectivo-sexual en España. Análisis de las leyes educativas en el periodo 1990-2016. *Opción*, any 32, núm. 13, p. 756-789. <http://salutsexual.sidastudi.org/resources/inmagic-img/DD45369.pdf>

Centro Federal de Educación para la Salud (2010). Estándares de educación sexual en Europa: Marco para las personas encargadas de formular políticas educativas, responsables y especialistas de salud. http://www.madridsalud.es/publicaciones/OtrasPublicaciones/standars_de_calidad_de_la_educacion_sexual_en_europa_traducido_12nov.pdf

Grupo internacional de expertos (2016). Educación para la sexualidad con bases científicas. Documento de consenso de Madrid. Recomendaciones de un grupo internacional de expertos. <https://www.espill.org/wp-content/uploads/2016/01/Educacion-para-la-sexualidad-con-bases-cient%C3%ADficas-Madrid-2010.pdf>

Tomàs Vidal, A. M., Ordinas Vaquer, M., Caldés i Adrover, L. i Aranguren Balerdi, R. M. (2017). *Amb tots els sentits. Educació afectiva i sexual a l'adolescència. Document de consulta per al professorat*. Palma: Conselleria de Salut. Direcció General de Salut Pública i Participació.